

Tornion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen,
Meri-Lapin ympäristöpalvelut

ymparistonsuojelu@tornio.fi

Lausuntopyyntö 7.11.2023

Tornion Rakennussora Oy, läjitystoiminnan seurantanäytteenoton jatkaminen, Petterinmonttu, Kyläjoenkankaan 2-luokan pohjavesialue, Tornio

Asia

Tornion Rakennussora Oy:llä on ollut tilalla RN:o 64:9 Petterinmonttu (kiinteistötunnus 851-418-64-9) maa-ainesten ottamislupa, joka on päättynyt 30.6.2016. Kiinteistö sijaitsee Kyläjoenkankaan 2-luokan pohjavesialueella. Alueelle on vuosina 2014–2018 läjitetty luvatta ylijäämämaita muun muassa tie- ja rakennuskohteista. Läjitetty materiaali on moreenia, silttiä ja muuta hienoainespitoista, maanrakennukseen kelpaamatonta ainesta. Ainesta on alueella noin 20 000 - 30 000 k-m³.

Tornion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on 19.5.2020 tehnyt alueelle toiminnan lopettamiseen liittyvän katselmuksen, jonka muistiossa todetaan, että maa-aineksen läjitystoiminnan vuoksi pohjaveden laatua tulee tutkia vähintään kolmen vuoden ajan 1–2 kertaa vuosittain. Näytteenoton jatkamisen tarvetta tarkastellaan uudelleen kolmen vuoden jälkeen. Edellä kuvattu pohjaveden laadun tarkkailu on myös kirjattu jatkotoimenpiteenä toiminnan lopputarkastuksen pöytäkirjaan (30.10.2020).

Alueen pohjaveden laatua on syyskuussa 2020 toteutetun ensimmäisen näytteenoton jälkeen tutkittu kahdesti, kesällä 2021 ja syksyllä 2023. Pohjavedestä on todettu seuraavat pitoisuudet sulfaatteja:

3.9.2020 otetussa vesinäytteessä sulfaatti oli 160 mg/l.

16.6.2021 otetussa vesinäytteessä sulfaatti oli 87 mg/l.

25.9.2023 otetussa vesinäytteessä sulfaatti oli 150 mg/l.

Tornion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen pyytää Lapin ELY-keskuksen lausuntoa siitä, voidaanko edellä kuvattu maa-ainesten luvattomaan läjitykseen liittyvä pohjaveden tarkkailu lopettaa, kun kolmen vuoden tarkastelujakso on tullut päätökseen.

ELY-keskuksen lausunto

Lapin ELY-keskus toteaa, että päättyneen maa-ainestuluvan mukainen alue sijaitsee Kyläjoenkankaan (1285109) muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla

22.12.2023

pohjavesialueella (2-luokka). Kyläjoenkankaan pohjavesialue sijoittuu laajaan ja tasalakiseen reunamuodostumaan, jonka aines on pintaosissa soraista hiekkaa. Muutoin aines vaihtelee karkeasta hiekasta hienoon hiekkaan. Kerrospaksuus on noin seitsemän metriä, ja muodostuman paksuimmat kerrokset sijaitsevat alueen keskiosan poikki kulkevan rautatien eteläpuolella. Pohjaveden päävirtausuunta on pohjoisesta etelään. Pohjavesialueella on tehty tutkimuksia 1970- ja 1990-luvuilla sekä lisätutkimuksia vuonna 2009. Tutkimusten perusteella pisteestä KP30 on arvioitu saatavan pohjavettä noin 200–300 m³/d.

ELY-keskus katsoo, että pohjavedestä mitatuissa sulfaatin pitoisuuksissa tulee olla havaittavissa selkeä laskeva suuntaus, ennen kuin näytteenotto voidaan lopettaa. Vuosina 2020-2023 mitatuissa sulfaatin pitoisuuksissa ei kuitenkaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ole havaittavissa selkeää laskevaa suuntausta, sillä syksyllä 2023 otetussa näytteessä sulfaatin pitoisuus on jälleen noussut lähes vuonna 2020 mitatulle lähtötasolle. ELY-keskus myös huomauttaa, että lausuntopyyntöön mukana toimitettujen aineistojen perusteella näytteitä on otettu vuoden 2020 jälkeen vain kahdesti, vaikka seuranta on edellytetty tehtävän vuosittain. Tarkkailun jatkaminen on perusteltua myös siksi, että läjitetyn maa-aineksen laadusta ja alkuperästä ei ole tietoa, ja Tornion alueella happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys on paikoin suuri.

Lapin ELY-keskus toteaa, että Kyläjoenkankaan pohjavesialueen on *Tornionjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosille 2022-2027* arvioitu olevan sekä kemialliselta että määrälliseltä tilaltaan hyvässä tilassa. Pohjaveden hyvän tilan arvioinnissa sovelletaan pohjaveden ympäristölaatumormeja, joissa sulfaatille on asetettu rajaksi 150 mg/l. ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että pohjavedestä mitatut sulfaatin pitoisuudet voivat tulevaisuudessa vaikuttaa myös pohjavesialueen tilaluokitukseen, ja johtaa siihen, että Kyläjoenkankaan pohjavesialue nimetään riskialueeksi. ELY-keskus katsoo, että myös tämän vuoksi pitoisuuksien kehityssuunnista tulee saada tietoa pidemmältä aikaväliltä.

Lapin ELY-keskus katsoo, että seuranta tulee jatkaa seuraavan kolmivuotiskauden ajan, jotta voidaan todeta, kääntyykö pohjavedestä havaittu sulfaattipitoisuus alueella laskuun. Näytteenoton tarvetta tulee tarkastella uudelleen kolmen vuoden jälkeen.

Lausunnon laatimiseen on ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta osallistunut ylitarkastaja Pia Lindholm.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt hydrogeologi Anne Lindholm ja ratkaissut yksikön päällikön sijaisena ylitarkastaja Hannu Raasakka.

Tämä asiakirja LAPELY/5013/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/5013/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lindholm Anne 22.12.2023 14:17

Ratkaisija Raasakka Hannu 22.12.2023 14:18